

κὴ Κάσσα τῆς Ἑταιρείας ξεχώριζε γιὰ τοὺς δρόμους, τὸ νοσοκομεῖο, τὰ βοηθήματα στοὺς φτωχοὺς καὶ σακάτηδες κτλ.

Στὴν πρωτεύουσα εἴτανε μιὰ ἄλλη ἐπιτροπὴ, ἡ δημογεροντία. Οἱ κάτοικοι ἐκλέγανε μὲ περισσευφικὰ ἕνα δημογέροντα ἀπὸ κάθε χωριὸ καὶ ἕξ ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα. Ἡ δημογεροντία κυβερνοῦσε ὅλη τὴ συγκυβέρνησι, εἴτανε κριτὴς σὲ κάθε φταίξιμο καὶ στὶς ἐμπορικὰς διαφορὰς. Ἀπὸ τὴν συναγορευομένην μὲ τὸν πασά τῆς Λάμιας καὶ τοῦ πλέρωσε τὸ δόσιμο, μὲ τὸ Δεσπότη, μὲ τίς ἄλλες κοινότητες, μὲ τὸ Πατριαρχεῖο καὶ φρόντιζε νὰ παίρῃ τέλος ἢ κάθε ἀπόφαση ποὺ πήρανε οἱ μεγάλες συντυχίες γιὰ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ἐταιρείας καὶ γιὰ τὰ χρήματα ποὺ εἴτανε νὰ ξεδεφτοῦνε γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ. Ἄν κανένας ἐγκληματοῦσε παραδινότανε στὸν Πασά, ἢ τίς πιὸ πολλές φορὲς σὰν μπορούσανε νὰ τὸνε γλυτώσουνε ἀπὸ τὰ χέρια του, στὸ Δεσπότη τῆς Λάμιας.

Ὅλοι, ἐξὸν οἱ δούλοι, ποὺ εἴτανε ἀπάνου ἀπὸ τὰ 21 πηγαίνανε στὶς γενικὲς συντυχίες. Ἐκεῖ ἐγκρίνανε τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ἐταιρείας, ἀποφασίζανε τί ποσὸ ἀπὸ τὰ κέρδη ἐπρεπε νὰ μείνῃ γιὰ ὅλα τὰ δημόσια καταστήματα καὶ τί ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπο θὰ μοιραστῇ. Οἱ δημογέροντες εἴτανε ὑπόχρεο νὰ μνήσκουνε στ' Ἀμπελάκια τὰ τρία χρόνια ποὺ εἴτανε διορισμένοι.

Μπορεῖς νὰ θαρρέψῃς πὸς μόνε τοὺς πλούσιους ἐκλέγανε δημογέροντες μὰ θὰ λαθεφτῇς. Ποτὲς οἱ Ἀμπελακιώτες δὲν ξεχωρίζανε κανένα, καὶ φτωχοὶ καὶ πλούσιοι γίνοντανε δημογέροντες καὶ κυβερνοῦσανε τὴν ἐταιρεία, ὁ τελεφταῖος; μάλιστα πρόεδρος τῆς ἐμπορικῆς ἐταιρείας στάθηκε ὁ Γεώργιος Σφάρτζης (Schwartz ὁ μάβρος παρκνομὶ ποὺ τοῦ δώσανε οἱ Γερμανοὶ γιὰτὶ εἴτανε πολὺ μελαχρινός), εἴτανε ἀπὸ τοὺς πιὸ φτωχοὺς Ἀμπελακιώτες πραγματεφτάδες, ἄν καὶ μόλις ἤξερε νὰ διαβάξῃ, τότε τιμήσανε γιὰ τὴν ἀξιάδα καὶ τὴν τιμιότητά του. Πέθανε στὴ Βιέννα 80 χρονῶν φυλακωμένος γιὰ χρῆση ὕστερα ἀπὸ τὴν καταστροφὴ τῆς ἐταιρείας.

(ἀκολουθεῖ) ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΤΖΗΣ

ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ
ΤΡΕΙΣ ΜΙΑΛΛΑΝΤΕΣ
(ΓΙΑ ΠΙΑΝΟ)
Πουλιούνται ἰ δραχμὴ ἢ καθεμιά
στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά».

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ

*Τώρα που ἀνοιξίσι ἡ ἀνοιξὴ μιὰ νέα ζωὴ τριγύρω
κι ἀνάσπῃ μὲς' αὐτὴς καρδίᾳς τὸ πεθαμένο μῦθο,
Ὅλα ταιριάξῃν, τίποτα δὲν ἔμεινε μονάχο.
Ἡ ἀθάνα βαρκοῦλα μίλησε μὲ τὸ σκληρὸ τὸ βράχο,
Σάραϊο λιθάρι πλέχτηκε χλωρὸ περιπλοκάδι,
Τὸ ποδο φεγγάρι δλονυχτίσι συντροφιστε τὸ βράδι,
Τραγοῦθησε ὁ καλόγεινος κι ἀπάντησε ἡ γαλιάντρα
Καὶ οἱ ἐρωτικὲς χορὲφανε στὰ μουσικολομένα τάντρα.
Ὅλα ἐδῶ πέρα δέθηκαν μὲ τὴν κλωστή τοῦ ἀνέρου
Κι δλόγγρα, σὰ στέφανο, τὸ γαλανὸ τοῦ ἀπείρου
Ἄδρες, γαλήνη, μυρωδιές, κρηφόλογα, μαγνάδια,
Φιλάνια, ψιθυρίσματα, χτύποι καρδίᾳς καὶ χάρδια....
— Καὶ σὺ ποῦς εἶσαι ποὺ ἀνιούθῃς ἀργὰ τὸ μονοπάτι
Μὲ τὰ μαλλιά ξεχτένισα, μὲ καρφομένο μάτι
Κι ἀγέλαστος (σὰ λευκογὸς ποὺ σὺβεῖ σὸ Βαγγέλιο)
Στῆς πλάσης τόλοπρόνοιο τὸ μέγα χαμογέλιο ;*

Γενέβη· Μάρτις, 1908.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΜΟΥ

Ἀγαπημένη μου,

Καὶ γελῶ καὶ κλαίω ἀκόμα μὲ τὸ τηλεγράφημά σου: «Σ' ἔκαμα γιαιγιά. Ἡ κόρη μου καὶ γὼ σοῦ φιλοῦμε τὸ χέρι». Τί ὄμορφα καὶ τί ζωντανὰ ποὺ μοῦ τόπες! Νὰ μοῦ ζήσει κ' ἡ μάνα κ' ἡ κόρη. Νὰ μοῦ ζήσετε, ἀγαπίτες μου. Νὰ σὰς χαρῶ καὶ τίς δυὸ σὰς καὶ νὰ δώσει ὁ Θεὸς νὰ μοῦ ζήσετε καὶ νὰ μοῦ κλείσετε μιὰ μέρα κ' οἱ δυὸ τὰ ματάκια μου.

Ἄσε με τώρα, χρυσή μου, νὰ φλυαρήσω καὶ γὼ λιγάκι...σὰ γιαιγιά. Μικροπαντρεμένη καὶ μικρομάνα καὶ σὺ, σὰν τὴ μαννούλα σου. Τὰ πάτησες δὲν τὰ πάτησες ἀκόμα τὰ δεκαεννιά (νὰ σὲ χαρῶ, οὔτε μήνα δὲ σοῦ κρύβω!) καὶ νὰ σου μαννούλα καὶ σὺ μὲ μιὰ κουκλίτσα ὄμορφη, φυσικὰ σὰν καὶ σένα, στὴν ἀγκαλιά. Καὶ γὼ τρέχω στὸν καθρέφτη μου καὶ καμαρώνω τώρα γιὰ τίς ἀσημένιες τρίχες ποὺ σπαρθήκανε πλείρες πάνου στὰ καταμαυρα μαλλιά σου (ἔχ, τί φούρκα ποὺ τίς εἶχα ἴσαμε χτέσις αὐτὲς τίς ἀδιάντροπες τρίχες!) καὶ λογαριάζω ὕστερα νὰ βγῶ στὰ μαγαζιά νάγοράσω καὶ γυαλιά.

Γιαιγιά χωρὶς ἄσπρα μαλλιά καὶ χωρὶς γυαλιά καὶ δὲν ταιριάξει. Καὶ γὼ θέλω νὰ φαίνομαι καὶ νάμαι σωστὴ γιαιγιά. Ψέματα; Σὰ γιαιγιά λοιπὸν ἀρχινῶ ἀπὸ τώρα τίς συμβουλὲς μου. Γεροντίστι-

κο φεγάδι κι αὐτὸ καὶ συχῶρέσέ μου το. Μὴ μοῦ γελάσεις ποὺ σοῦ μιλάω γιὰ γερατιά. Ἄσπρα μαλλιά καὶ γυαλιάκια, εἴπαμε. Στὰ ὕστερα, φταῖς καὶ σὺ ποὺ μ' ἔκαμες τόπο νωρὴς γιαιγιά —καὶ μιὰ γιαιγιά δὲν μπορεῖ νὰ ποζάρει ποτέ γιὰ νέα.

Τί λέγαμε λοιπὸν; Ἄ, ναί! Γιὰ συμβουλὲς μιλοῦσαμε. Καὶ ἡ πρώτη συμβουλή μου εἶναι νὰ κάνεις ἄνθρωπο αὐτὴ τὴν κουκλίτσα ποὺ κρατεῖς τώρα στὴν ἀγκαλιά σου. «Μὰ τί; θὰ μοῦ πεῖς. Ἄνθρωπος δὲν εἶναι;» Ὅχι ἀκόμα. Γιὰ τὴν ὄρα εἶναι ἕνα τίποτα, εἶναι ἕνα λουλουδάκι ποὺ σοῦ μπιστευθήκε ἡ Φύση στὰ χέρια σου, φορτάνοντάς σε μιὰ μεγάλη εὐθύνη. «Αὐτὸ τὸ λουλουδάκι, σοῦ εἶπε, σοῦ τὸ δίνω ὄχι μοναχὰ γιὰ νὰν τὸ μυρίσεις καὶ νὰν τὸ χαρεῖς, μὰ γιὰ νὰ μοῦ τὸ περιποιηθεῖς, νὰ μοῦ τὸ προσέξεις καὶ νὰ βάλεις τὰ δυνατὰ σου νὰ θαματουργήσεις καὶ σὺ. Τὸ λουλούδι νὰ μοῦ τὸ κάνεις ἄνθρωπο».

Θάμα, βλέπεις, σοῦ ζητάει ἡ Φύση, μὰ μὴ τρομάξεις. Ὅσο κι ἂν εἶναι θάμα, θὰ μοῦ τὸ καταφέρεις, γιαιγιά ἡ μάνα στὰ κληθινὰ θαματουργεῖ καὶ τὸ μαγικὸ ραβδί ποὺ κρατᾶει στὰ χέρια της καὶ καταφέρνει τέτια μεγάλα θάματα, λέγεται Ἄνατροφή.

— Ἀπὸ τώρα; Σὲ καλὸ σου! Ἀκόμα δὲν τὴν καλοφασκιώσαμε τὴν ἀγγοῦλα σου καὶ λόγου σου ἀρχινᾶς τὸν ξέφαλο τῆς ἀνατροφῆς;

Αὐτὰ δὲ λές, πονηρή; Καὶ δὲ χαμογελάς; Θαρρῶ πὸς σὲ βλέπω, μὰ δὲ χαμογελῶ. Σοβαρεύουμαι καὶ μὴ μοῦ ξαφνιαζέσαι. Εἶρε το, ἡ δουλιὰ τῆς μάνας ἀρχινᾶει ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ πῆσει τὸ παιδί ἀπὸ πάνου της, κι ὅπως τοῦ δίνει τὸ γάλα της γιὰ νὰν τοῦ θρέψῃ τὸ κορμί, ἔτσι πρέπει νὰ συλλογιστεῖ, τὴν ἴδια ὄρα, καὶ πὸς νὰν τοῦ θρέψῃ τὴν ψυχὴ. Δουλιὰ τῆς μάνας εἶναι κι αὐτή. Καὶ ἡ πρώτη σταλαματιὰ γάλα ποὺ θὰ πῆσει στὸ στομάτι σου πρέπει νὰ συντροφιστεῖ κι ἀπὸ τὴν πρώτη σκέψη ποὺ θὰ πῆσει στὴν ψυχὴ του. Νὰ καὶ τὸ παράδειγμα: Ἡ κορούλα σου πρέπει νὰ τρώει γάλα κάθε δυὸ ὄρες, ἄς ποῦμε. Ἄς ποῦμε ἀκόμα, πὸς αὐτὴ θάναϊ λαίμαργη καὶ θὰ σοῦ ζητάει μὲ κλάματα κάθε μισὴ ὄρα γάλα. Ἄν τὴ λυπηθεῖς καὶ τῆς δώσεις, θὰν τὴ συνειθίσεις ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή νὰναϊ ἀπαιτητικὰ, πεισματάρη κ' ἔτσι τῆς φυτεῖς νωρὴς νωρὴς, μὲ τὴν πρώτη γουλιὰ γάλα, νὰ ποῦμε, καὶ τὸ πρῶτο φεγάδι στὴν ψυχὴ της.

Ἄγκαλιὰ ἔχουμε καιρὸ νὰν τὰ ποῦμε ὅλ' αὐτὰ.

Σταχοπούτα, γιαιγιά εἶναι σταχτί τὸ χρώμα του... ἔπειτα ὅλο στὸ σπῖτ' θείλ' νάναϊ, νοικοκυρούλα σωστή....

Καὶ ἡ Μαριῶ χαίδευε τὴν κοτούλα καὶ τίς ἐριχνε κάτι πονετικὲς ματιές, ποὺ μπορούσε κανεῖς νὰ τὴ ζηλέψῃ!

— Τζέες, μωρή! Θὰν τὰ πῶ καὶ γὼ τώρα τοῦ κύρ Θεόδωρου, νὰν τάκοῦσ' κι ἀπ' τὴν ἄλλ' τὴ μεριά....

— Ἐχω κι ἄλλα, μάνα! Τὸ κλωσσάκι μ'....

— Μωρ' κλωσσάκι τ' λές ἀκόμα τὴν παλιόκοτα; μωρ' εἶναι πιὸ γριά πό μένα, πανάθεμά τη!

— Εἶναι τώρα πέντε χρονῶ... ἄ; γενῆ ὅσο θείλ' δὲν τὴ σφάζω, μάνα, δὲν τὴ σφάζω! Κομμάτια γίνουμε μὰ δὲν τὴ σφάζω!

Τὰ μάτια τῆς Μαριῶς πλημμυρίζανε πάλε δάκρυα. Κάθησε καὶ σ' ἐνὸς σκαμνί κι ἔρησε χάρμη τὴν κοτούλα, ποὺ τριγύρισε καὶ λίγο μ' ἐν' ἀργὸ ἀργὸ πάτημα, σὰ νάνοιθε πὸς εἴτανε χαϊδεμένη, κ' ὕστερα ζύγωσε πάλε τὴν κυρά της, στάθηκε μπρὸς της, τὴν κοίταξε κ' ἔκλεψε κοντὰ στὰ φουστάνια της. Ἡ Μαριῶ τὴ χαίδεψε κι αὐτὴ ἀρχισε πάλε τὰ χαδιάρικα: κὼ κὼ κὼ!

— Τόσα χρόνια κεῖ π' τὴν ἔβαλα γὼ νὰ κοι-

μηθῇ, κεῖ πᾶει καὶ κουνιάζει, δὲν ἔλλαξε ποτέ της τόπο! Τὴ φωνάζω κι ὅπου κι ἂν εἶναι σκοτώνεται νάρθη, σὰ νὰ φοβᾶτ' ἡ ἔρημ' μὴν ἀργήσ'! Πέφτω ἔρρωστη καὶ δὲν ξεκολλάει πό τὰ πόδια μ', λές καὶ νοιώθ' τὸ πλὶ μ' τί μ' γίνεται!... Ἐσπερὶς ἀπ' αὐτὰ μ' τὴν πιάν' σήμερις ἡ μάνα μ' νὰν τὴ σφάζ'!.. ἔμ δέ!

Κ' ἡ Μαριῶ χτύπησε μὲ πικὰ τὸνα χέρι στ' ἄλλο!

— Ἄ κυρά Στάθαινα, εἶπ' ὁ Θεόδωρος, τὸ κορίτσι ἔχει δίκιο! Τέτοιο πουλί, ποὺ ξέρει γράμματα, τὸ σφάζουνε; εἶναι κρίμα κι ἀπὸ τὸ θεὸ!

— Τάχατες πρῶτα ποῦτανε νὰ καὶ γεννοῦσε κάθε μέρα εἴτανε καλή, τώρα ποὺ γέρασε πικὰ καὶ δὲ γεννάει μὰς ζύνισε!

— Μωρὴ πότε γεννοῦσε κάθε μέρα ἡ κουτσάβλα σου;

Νὰ μὲ συχωρᾶς! Δὲν εἶναι πικὰ καθόλου κουτσάβλα!

Τῆς ἔδινες, τῆς ἔδινες κριθάρ' ποὺ πάχυνε κ' ἔγινε σὰ βουτσί, κρέμασ' τὸ προγούλι της σὰν τοῦ γάλου, ποὺ μπορούσε, μωρή, νὰ γεννήσ' κάθε μέρα; Στὴ χάσ' καὶ στὴ γέμιση τοῦ φεγγαριού... καὶ κάτι αὐγούλια, περδικαῦγούλα!

— Ἄα! Παναίτσα μ' ἀδικία!..

— Τσιμουδιά! Θὰν τὰ πῶ καὶ γὼ τώρα! Ἐνα πουλι ζετσίπωτο, πανάθεμά το, ποὺ δὲν ἔχει ταίρι! Βρὲ ξύ, βρὲ ξύ! Αὐτό, μωρὲ γιέ μ' τίποτις, μὲς' στὸ σπῖτ' ὀλοένα! Πῆς μοῦ γιαιγιά, πέντε χρόνια τώρα, ἔμεινε κρεββάτ' τραπέζ' σκαμνί ἀκουτσούλιστο; Οὔτε γύφτ' νάμιστα! Ἀὐγὰ τίποτις, κουτσουλῆς ὄσες θές! Κι ὅλα τούτα γιαιγιά, γλίπεῖς εἴταν' ἡ κυρά Σταχοπούτα, ἡ ψυχοκὸρ' τῆς δυχατέρας μας!

— Ἐνα πρᾶμα εἶχα καὶ γὼ....

— Μωρὴ, ἄσε με νὰ μιλήσω, λέω! Μ' ἔλεις τίς κουτσουλῆς θὰ σ' τὴν ἄφρα νὰν τὴ χαρῆς τοῦμπανο, ἄ δὲν ἔκανε γρουσουζές... Εἶρε' κύρ Θεοδωράκη μ' ἀρχισ' ἡ πανούκλα νὰ καν' σὰν κόκκορας, νὰ πδάη πᾶν' στὶς κότες καὶ νὰ λαλάη σὰν πετεινός!

— Μωρ' ἀλήθεια, Μαριῶ;

— Καλέ μ' τὴν τσιμπῶνε, κύρ Θεόδωρε, οἱ ἄλλες κότες κι αὐτὲς ἀκόμα τῆς θέν τὸ κακὸ της, σὰ νὰ ζουλεύουνε! Τί νὰ κάνη κι αὐτὴ ἡ φτωχιά, μαύρισε τὸ μάτι της καὶ πέφτ' πάνω τους καὶ τίς τσιμπάει....

— Μωρὴ δὲ λάλησε καὶ ψές καὶ σήμερις, νὰ τώρα γιαιγιά, σὰν πετεινάρ'; ψέματα σ' λέω;

— Κι ὁ κόκκορας δὲν κικαρρίζει καμιὰ βολὰ